

Aan: Minister Klimaat en Groene Groei, mevrouw S. Hermans
Postbus 20401
2500EK Den Haag

CC: Minister Infrastructuur en Water dhr. B. Madlener, Minister LVVN
mevr. F. Wiersma, Cie KGG, Cie leW, Cie LVVN, mevr S. Ootes, dhr. B. Heukels

Betreft: Gemiste kansen in huidige zuivere implementatie EU richtlijn hernieuwbare energie (REDIII)

Datum: 21 oktober 2024

Van: [Comité Schone Lucht](#)

Geachte minister Hermans,

Nu een zogeheten ‘zuivere implementatie’ van de REDIII in Nederlandse wetgeving plaatsvindt, is het onze verantwoordelijkheid om u namens Comité Schone Lucht te wijzen op de potentiële gemiste kansen voor Nederland die door een gebrek aan ambitie ontstaan. Een daarvan is dat de inzet van deze zuivere implementatie (dwz de letterlijke overname van REDIII in Nederlandse wetgeving) afbreuk doet aan het gestelde doel van zowel het Nederlandse parlement¹ als kabinet ten aanzien van een snelle afbouw van biomassaverbranding voor energie. De ambitie van de REDIII is op dit punt te zwak.

Implementatie is kans om te versnellen

In uw antwoorden op kamervragen van 9 september 2024² gaat u in op de implementatie van de Europese Richtlijn hernieuwbare energie (REDIII) met betrekking tot het onderdeel ‘biomassa voor energie’. U geeft aan dat u bij de implementatie heeft gekozen voor ‘zuivere implementatie’ van de richtlijn³. U stelt dat dit betekent dat bij de implementatie geen andere regels worden opgenomen dan voor de implementatie noodzakelijk. Als blijkt dat er toch aanvullende nationale maatregelen nodig blijken te zijn (bijvoorbeeld bij Artikel 3 ‘Cascadeprincipe’, zie bijlage 2), moet een afzonderlijk wetgevingsproces voor implementatie met publieke consultatie worden

---

¹ De Nederlandse ambitie met betrekking tot voortvarende afbouw blijkt onder meer uit het stoppen van subsidie voor biomassaverbranding voor lage temperatuurwarmte (warmtenetten en kastuinbouw; besluit 22 april 2022), de met ruime meerderheid aangenomen kamermoties van 18 april en 11 juni 2024, en de ambitie ten aanzien van snelle afschaling van biomassaverbranding in het nieuwe regeerprogramma (pagina 62).

Besluit 22 april 2022: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/22/onmiddellijke-subsidiestop-voor-laagwaardige-warmte-uit-biogroeststoffen>

Kamermoties:

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z06923&did=2024D15962> .

<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z10080&did=2024D23841> .

Zie tevens bijlage 1.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/09/09/beantwoording-kamervragen-over-de-brief-stand-van-zaken-openstelling-sde-2024-en-resultaten-sde-2023>

³ Conform de Aanwijzingen voor de regelgeving als uitgangspunt. Zuivere implementatie wordt toegepast bij maatregelen die voortkomen uit het Fit for 55-pakket.

gevolgd.⁴ Dit maakt implementatie helaas complexer. Nederland heeft nu echter de kans om onder uw verantwoordelijkheid te versnellen in plaats van te vertragen als het gaat om de afbouw van biomassaverbranding.

Mogelijkheden voor een ambitieuze implementatie: ‘Verstandiger met Hout’

Met uw voorganger, minister Jetten, en zijn team hebben we hier meermaals contact over gehad. Comité Schone Lucht heeft hierbij de handleiding ‘Verstandiger met Hout’ overhandigd⁵. De handleiding biedt een aantal concrete aanbevelingen voor verdergaande ambitieuzere implementatie van REDIII (zie pagina 15 van de handleiding). Zie onder meer :

1. Toepassing van het cascadeprincipe. Subsidies worden strikt ingezet voor toepassing van hoogwaardig gebruik van schaarse biomassa (circulaire economie);
2. Beëindiging van bestaande overheidssteun alsmede nieuwe verleningen mbt houtige biomassa voor elektriciteit inclusief BECCS (biomassaverbranding met CO₂-afvang en opslag).
3. Verwijdering van biomassaverbranding uit de nationale doelstelling voor hernieuwbare energie.

Heel graag zouden we om deze reden het gesprek met u voortzetten en de handleiding met u doorlopen. Bijvoorbeeld bij welke onderdelen het van belang kan zijn om te kiezen voor verdergaande nationale regelgeving en doelstellingen met betrekking tot afbouw van ‘biomassa voor energie’.⁶ In onderstaande gaan we hier nader op in.

Er zijn vier belangrijke hoofdbepalingen met betrekking tot ‘houtige biomassa voor energie’ opgenomen in de REDIII (zie tevens bijlage 3), te weten:

- a. Het cascaderingsprincipe en de criteria voor financiële steun van biograndstoffen (Art. 3, 5c, 29(15));
- b. De duurzaamheidscriteria biograndstoffen, oogst- en inkoopcriteria (Art. 29 (3)-(6));
- c. De LULUCF (“land”) criteria (Art. 29(7)). Dit LULUCF-artikel betreft de effecten van biomassaverbranding op en het noodzakelijk behoud cq de versterking van koolstofopslag in de landsector.
- d. De verificatie- en monitoringregels (Art. 30).

In het gesprek zouden we graag de nog openstaande vragen met u doornemen, namelijk:

1. de opname van elk van deze (sub)artikelen in de Nederlandse wetgeving. Een opname in lijn met het standpunt van de Tweede Kamer zoals verwoord in de moties en met de doelstelling biobrandstoffen in het regeerakkoord, alsmede met de aanbevelingen van de handleiding ‘Verstandiger met Hout’ en ‘Handleiding voor Implementatie van de RED Bosbiomassa Criteria’

---

⁴ U vermeldt dit in het wetgevingsprogramma Klimaat van 26 april 2023 (bijlage bij Kamerstuk 32813, nr. 1230) en in de Klimaatnota van 26 oktober 2023 (Kamerstuk 32813, nr. 1307).

⁵ Brief dd 28 mei 2024 <https://comiteschonelucht.nl/downloads/240528-brief-aanbieding-handleiding-implementatie-RED-III-in-Nederlandse-wetgeving.pdf>
<https://comiteschonelucht.nl/verstandiger-met-hout-2/>

Zie ook de Implementatie-Handleiding van de Forest Litigation Collaborative: “Guidance Implementation of the RED Forest Biomass Criteria” dd 9 juli 2024. <https://forestlitigation.org/flcs-guidance-for-implementing-the-reds-biomass-criteria-published/>
<https://forestlitigation.org/wp-content/uploads/2024/07/FLC-Guidance-on-RED-forest-biomass-criteria-v.1-July-9-2024.pdf>

⁶ RED2 Art. 29(14): “Voor de doeleinden genoemd in de punten (a), (b) en (c) van de eerste subparagraaf van paragraaf 1, kunnen de lidstaten aanvullende duurzaamheidscriteria voor biomassa-brandstoffen vaststellen.” <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2001>

(van het Forest Litigation Collaborative).⁷

2. Het vervolg met betrekking tot publieke consultatie van implementatie⁸.

Wij kijken uit naar een gesprek en horen graag wanneer het u schikt.

We zien een ontvangstbevestiging graag tegemoet.

Met vriendelijke groet

Dr. F. Swart (voorzitter) en drs. M. Visschers (secretaris)

Comité Schone Lucht⁹

<https://comiteschonelucht.nl/>

Bijlage 1. Recht doen aan kamermoties biomassa en regeerprogramma bij implementatie REDIII, onderdeel biomassaverbranding.

Bijlage 2. Onduidelijkheid over cascade-principe in Artikel 3.

Bijlage 3. Artikelen en subartikelen van vier hoofdbepalingen mbt 'houtige biomassa voor energie' zoals opgenomen in de REDIII.

Bijlage 4. Wetgevingsproducten nr 48 en nr 49 mbt REDIII.

Bijlage 1. Recht doen aan kamermoties biomassa en regeerprogramma bij implementatie REDIII, onderdeel biomassaverbranding

Het Nederlandse parlement en kabinet hebben ten aanzien van 'biomassa voor energie' een snelle afbouw gesteld. Deze ambitie ontbreekt echter in de REDIII. De Nederlandse ambitie van een snelle afbouw blijkt onder meer uit:

* het besluit van de vorige regering (dd 22 april 2022) om nieuwe subsidie voor biomassaverbranding voor lage temperatuurwarmte (warmtenetten en kastuinbouw) te stoppen¹⁰;

* de ruim aangenomen Kamermoties van 18 april¹¹ en 11 juni 2024¹².

In de aangenomen motie van 18 april 2024 *verzoekt de Kamer de regering de import van houtige biomassa uit het buitenland sterk te ontmoedigen en geen nieuwe subsidies hiervoor te verstrekken.*

In de aangenomen motie van 11 juni 2024 *verzoekt de Kamer de minister zich in Europees verband in te zetten om houtige biomassaverbranding niet langer aan te merken als duurzame energiebron.*

* de ambitie ten aanzien van snelle afschaling van biomassaverbranding in het nieuwe regeerprogramma. Het Regeerprogramma¹³ van 13 september jl stelt op pagina 62: *“Er wordt zo snel mogelijk gestopt met het subsidiëren van laagwaardige toepassingen van biograndstoffen*

---

⁷ Handleiding 'Verstandiger met Hout': <https://comiteschonelucht.nl/downloads/240528-brief-aanbieding-handleiding-implementatie-RED-III-in-Nederlandse-wetgeving.pdf>
<https://comiteschonelucht.nl/verstandiger-met-hout-2/>

Implementatie-Handleiding van Forest Litigation Collaborative: "Guidance Implementation of the RED Forest Biomass Criteria" dd 9 juli 2024. <https://forestlitigation.org/flcs-guidance-for-implementing-the-reds-biomass-criteria-published/>
<https://forestlitigation.org/wp-content/uploads/2024/07/FLC-Guidance-on-RED-forest-biomass-criteria-v.1-July-9-2024.pdf>

⁸ Zie tevens bijlage 4.

⁹ mailadressen: fennaswart25@gmail.com en info@maartenvisschers.nl.

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/22/onmiddellijke-subsidiestop-voor-laagwaardige-warmte-uit-biograndstoffen>

¹¹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2024Z06923&did=2024D15962>.

¹² <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z10080&did=2024D23841>

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/09/13/kabinet-presenteert-regeerprogramma>

conform het eerder afgesproken afbouwpad uit het Duurzaamheidskader biograndstoffen. Parallel wordt de opbouw voor hoogwaardige toepassingen van biograndstoffen vormgegeven.”

Wij vragen u:

- aan te geven op welke manier deze moties en het doel uit het regeerprogramma bij de implementatie worden opgenomen.
- op welke wijze de implementatie recht doet aan deze moties en het doel uit het regeerprogramma.

Bijlage 2. Onduidelijkheid over cascade-principe in Artikel 3

Artikel 3 van REDIII “Financiële ondersteuning van biograndstoffen” omvat onder meer het belangrijke cascade-principe voor het gebruik van hout. Daarbij dient hout en biomassa zo hoogwaardig mogelijk te worden ingezet. Over de correcte implementatie blijkt nog onduidelijkheid te bestaan. Wij vragen u:

- aan te geven welke onduidelijkheid bestaat;
- aan te geven in welke Nederlandse wetgeving dit cascade-principe wordt geïmplementeerd;
- op welke manier bij de implementatie een zo optimaal en ambitieus mogelijke cascadering wordt gegarandeerd (robuustheid);
- of de Nederlandse wet hiervoor dient te worden aangepast en hier een publieke consultatie over zal plaatsvinden.

Bijlage 3. Artikelen vier hoofdbepalingen mbt ‘houtige biomassa voor energie’ zoals opgenomen in de REDIII

Artikel 3 REDIII: Cascadeprincipe en criteria voor financiële steun:

Art. 3(3), 3(3a) en 3(3b) - Cascadeprincipe.

Art. 3(3a) - Lidstaten mogen afwijken van het principe van het cascadegebruik van biomassa. Zie afwijkingen.

Art. 3(3b) - Publicatie van de afwijkingen van het principe van het cascadegebruik van biomassa.

Art. 3(3c) - Geen steun voor rondhout, stronken en wortels van industriële kwaliteit.

Art. 3(3d) - Geen steun voor elektriciteitsopwekking met biomassa, behalve onder beperkte voorwaarden (uitzonderingen waaronder BECCS en bio-elektriciteit geproduceerd in een regio die is geïdentificeerd in een territoriaal plan voor een rechtvaardige transitie).

Art. 15c - Uitsluiting van biomassa uit versnellingsgebieden hernieuwbare energie

Art. 29(15) – Uitzonderingen voor bepaalde elektriciteitscentrales tot december 2030

Artikel 29 REDIII: Duurzaamheidscriteria voor winning en oogst

Art. 29(3) – Geen biomassa uit primaire en oerbossen of andere biodiverse ecosystemen

Art. 29(4) – Geen biomassa uit wetlands

Art. 29(5) – Geen biomassa uit veengebieden

Art. 29(6) – Vereisten voor het oogsten en verkrijgen van bosbiomassa

RED 29(6)(a) Land van oogst en regio moeten worden geïdentificeerd

RED 29(6)(a) Wetten en systemen voor monitoring/handhaving moeten verschillende elementen 'garanderen'

RED 29(6)(a)(i) Oogsten moet legaal zijn

RED 29(6)(a)(ii) Bosregeneratie moet plaatsvinden

RED 29(6)(a)(iii) Wetten moeten de bescherming van aangewezen gebieden waarborgen

RED 29(6)(a)(iv) Oogsten handhaaft de bodemkwaliteit, biodiversiteit, voorkomt negatieve effecten

Bodemkwaliteit wordt gehandhaafd, geen oogst op kwetsbare bodems. Geen degradatie of omzetting van primaire of oerbossen. Kaalkap wordt tot een minimum beperkt. Verwijdering van stronken, wortels, dood hout wordt tot een minimum beperkt; oogsten houdt voldoende dood hout over. Houtkapsystemen minimaliseren eventuele negatieve impact op biodiversiteitskenmerken en habitats.

RED 29(6)(a)(v) - Oogsten handhaaft of verbetert de productiecapaciteit op de lange termijn
Verduidelijkende terminologie: bosaanwas versus "koolstofput".

RED 29(6)(a)(vi) - Biomassa mag niet afkomstig zijn van beschermde (verboden) ecosystemen

RED 29(6)(a)(vii) - Biomassaproducten certificeren dat ze niet afkomstig zijn van verboden ecosystemen

RED 29(6)(b) - Beheersystemen moeten "zorgen" voor verschillende elementen

RED 29(6)(b)(i) Oogsten moet legaal zijn

RED 29(6)(b)(ii) Bosregeneratie vindt plaats en aan bepaalde vereisten wordt voldaan

RED 29(6)(b)(iii) Gebieden die zijn aangewezen voor natuurbescherming worden beschermd

RED 29(6)(b)(iv) Oogsten handhaaft de bodemkwaliteit, biodiversiteit, voorkomt eventuele negatieve impact

Bodemkwaliteit is onderhouden, geen kap op kwetsbare bodems. Geen degradatie of omzetting van primaire of oerbossen. Kaalkap wordt geminimaliseerd. Verwijdering van stronken, wortels, dood hout wordt geminimaliseerd; oogsten houdt voldoende dood hout over. Houtkapsystemen minimaliseren eventuele negatieve effecten op biodiversiteitskenmerken en habitats

RED 29(6)(b)(v) - Oogsten handhaaft of verbetert de productiecapaciteit op de lange termijn

Artikel 29(7): LULUCF-criteria ("land")

RED 29(7) - Bepalingen van de Overeenkomst van Parijs of wetten met betrekking tot de koolstofput

RED 29(7a) en 29(7b) - Consistentie met doelstellingen voor landputten Implementatie van LULUCF-criteria op nationaal/subnationaal niveau

RED 29(7)(a) - Alternatieve paden voor naleving

RED 29(7)(a)(i) - Indiening van een NDC (nationaal vastgestelde bijdrage)

RED 29(7)(a)(ii) - Nationale/subnationale wetten behouden/verbeteren koolstofvoorraden en -putten

Implementatie van LULUCF-criteria op bosbronniveau. De ruimtelijke grenzen van brongebieden identificeren. Benchmarken van bosvoorraden en -putten. Beschrijven verwacht bosbeheer praktijken. Gemiddelde bosvoorraden en -putten schatten. Koolstofvoorraden en -putten van schattings- en referentieperioden vergelijken. Implementatie van RED3-bepalingen met betrekking tot LULUCF-doelen en -verbintenissen

RED 29(7a): Biomassaproductie moet consistent zijn met LULUCF-doelen

RED 29(7b): Rapportage over bosbiomassa in de NECP's

Artikel 30 REDIII: Implementatie van de audit- en verificatievereisten

RED 30(3) – Rapportagevereisten voor exploitanten

RED 30(4) – Gebruik van certificeringsschema's

Bijlage 4. Wetgevingsproducten nr 48 en nr 49 mbt REDIII

In het wetgevingsoverzicht van Deel III van het Wetgevingsprogramma Voorjaar 2024¹⁴ staan ‘Wetgevingsproducten nr 48 en nr 49 mbt REDIII’ opgenomen. Zie:

Nummer 48: Wetsvoorstel ter implementatie van de versnellingsopties voor hernieuwbare energie REDIII (artikelen 15 ter t/m 16 septies).

Nummer 49: Wetsvoorstel ter implementatie overige artikelen REDIII

Zie:

48	Wetsvoorstel ter implementatie van de versnellingsopties voor hernieuwbare energie REDIII (artikelen 15 ter t/m 16 septies)	Industrie	EZK	Fit for 55-pakket	Wet	Wetsvoorstel ter implementatie van de REDIII.	Vorbereiding	-	1-7-2024/21-5-2025
49	Wetsvoorstel ter implementatie overige artikelen REDIII	Industrie	EZK	Fit for 55-pakket	Wet	Wetsvoorstel ter implementatie van de REDIII.	Vorbereiding	-	21-5-2025

Wij vragen u:

- Wat houden de Wetgevingsproducten 48 (versnellingsopties voor hernieuwbare energie) en 49 (overige artikelen REDIII) in en welke wetten dienen hiervoor te worden gewijzigd cq te worden opgesteld?

- Vinden voor wetswijziging publieke consultatie plaats?

- Wat wordt bedoeld met ‘artikelen 15 ter t/m 16 septies’?

---

¹⁴ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/04/26/bijlage-3-wetgevingsprogramma-klimaat> .